

Simo Terho
XXXXXXXXXX
XXXXX HELSINKI
Puhelin: XXXXXXXXXXXX
Sähköposti: simo.terho@uta.fi

PALAUTE

1.10.2010

henkilön nimi
Vaasan yliopisto
PL 700
65101 VAASA

ERILLISVALINTAAN OSALLISTUVAN TRADENOMIN ARVIOINTI

Vaasan yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan maisteriohjelmiin voi tulla hyväksytyksi muun muassa erillisvalinnan kautta. Tradenomien osalta valinta toteutetaan asettamalla hakijat paremmuusjärjestykseen ammattikorkeakoulututkinnon arvosanojen perusteella.

Tarkastelen seuraavassa kyseisen valintaprosessin mielekkyyttä tältä osin. Osoitan, kuinka Vaasan yliopiston valintamenettely on sääntöteknisesti epäjohdonmukainen. Perustelen lisäksi, miten kyseinen valintamenettely on sisällöllisesti ristiriidassa Vaasan yliopiston tavoitteiden kanssa. Teksti ilmentää selvästi, kuinka erillisvalinta tulisi tradenomien osalta toteuttaa nykyaikaisemmin ja paremmin.

Tämän jälkeen kommentoin lyhyesti erikseen Vaasan yliopiston käytäntöä olla ottamatta siirto-opiskelijoita toisesta yliopistosta erityisin perustein. Lopuksi esitän asiaan keskeisesti liittyvän kysymyksen Vaasan yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan tiedekuntaneuvostolle.

Sääntöjä koskeva epäjohtonmukaisuus

Tradenomi voi tulla hyväksytyksi maisteriohjelmaan Vaasan yliopiston omien käytäntöjen mukaisesti joko yhteisvalinnan eli normaalin pääsykokeen kautta tai erityisen erillisvalinnan kautta.

Ensimmäisessä edellytetään, että hakija suorittaa pääsykokeen tarpeeksi menestyksekkäästi muihin hakijoihin nähden. Jälkimmäisessä edellytetään, että hakijan tradenomitutkinnon arvosanat ovat tarpeeksi korkeat muihin hakijoihin nähden. Toisin sanoen Vaasan yliopisto arvioi tradenomien kelpoisuutta maisteriohjelmaan kahdesta eri näkökulmasta.

Erillisvalinnassa ei kuitenkaan huomioida ollenkaan, onko hakija suorittanut aikaisemmin pääsykokeen tarpeeksi menestyksekkäästi, vaikka yliopistoon yhteisvalinnan kautta hyväksytty tradenomi voi osallistua maisteriohjelmaan. Tätä epäjohtonmukaisuutta voidaan näennäisen mielekkäästi perustella ainoastaan sillä, että eri vuosina on eri pääsykoe, jolloin siitä tietynä vuonna saatuja tuloksia ei voida soveltaa esimerkiksi seuraavan vuoden erillisvalinnassa.¹ Perustelu on kuitenkin kumottavissa yksiselitteisesti seuraavasti:

Jos hakijan tietynä vuonna pääsykokeessa osoittamaa valmiutta yliopisto-opintoja kohtaan ei voida soveltaa enää seuraavina vuosina, Vaasan yliopiston opiskelijoiden pitäisi kaikkien muiden yliopisto-opiskelijoiden ohella suorittaa pääsykoe joka vuosi uudestaan. Koska näin ei toimita, vaan yliopistoon hyväksytyksi tulleella opiskelijalla on oikeus opiskella vuodesta toiseen ilman uutta pääsykoetta, tradenomeille luotuja kahta valintaväylää on pidettävä keskenään ristiriitaisina. Yliopisto-opintoihin oikeuttava pääsykoetulos tietynä vuonna osoittaa opiskelijan kyvykkyyden yliopisto-opintoja kohtaan vähintään tutkinnon tavoitesuoritusajaksi. Tämän vuoksi mahdollisesti *jo saavutetun opiskelupaikan tulisi olla yhtenä tradenomeja koskevana arviointikriteerinä* Vaasan yliopiston erillisvalinnassa arvosanojen ohella – jo olemassa olevia, päällekkäin asettuvia valintakriteereitä tulisi muutenkin tulkita aina hakijan eduksi.

Pidän tätä yksiselitteistä seikkaa tärkeimpänä perusteluna tradenomien erillisvalintaa koskevien sääntöjen kehittämisen puolesta. Siinä tapauksessa, että kyseistä näkökulmaa ei vastaisuudessakaan huomioitaisi, esitän lisäksi mielipiteeni muista tradenomien erillisvalintaan keskeisesti liittyvistä, kokonaisuuteen vaikuttavista tekijöistä.

¹ Puhelinkeskustelu Vaasan yliopiston hakukoordinaattori Miisa Ratavaaran kanssa kesäkuussa 2010

Yliopistojen väliset erot pääsyrajojen osalta yhteisvalinnassa

Kuten aikaisemmin todetaan, tradenomi voi tulla hyväksytyksi Vaasan yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan maisteriohjelmaan muun muassa yhteisvalinnan kautta. Edellä on myös perusteltu, miksi tietyinä vuonna saavutettu opiskelupaikka on pätevä osoitus opiskelijan valmiuksista yliopisto-opintoja kohtaan myös seuraavina vuosina. Tämän lisäksi on oletettavaa, että hakija on osoittanut valmiutensa sitä vakuuttavammin, mitä korkeamman pistemäärän hän on pääsykokeessa saavuttanut.

Koska tradenomi voi tulla hyväksytyksi maisteriohjelmaan normaalin yhteisvalinnan kautta, ei ole lainkaan mielekäästä, että Vaasan yliopisto ei käytä erillisvalinnassa oikeuttaan huomioida hakijan jo saavuttamaa opiskelupaikkaa sellaiseen yliopistoon, jonka pääsyraja on vuodesta toiseen valtakunnan korkeimpia.

Opintojen arviointi eri oppilaitoksissa

Vaasan yliopisto käyttää tradenomien arvioimiseen pelkkiä tutkinnon arvosanoja. Kun hakijat on päätetty asettaa paremmuusjärjestykseen maisteriohjelman osalta näin yksioikoisella menetelmällä, pidän erikoisena, että arvioinnissa ei tällöin huomioida todennäköisiä ammattikorkeakoulujen välisiä taso- ja vaatavuuseroja, jolloin hakijat joutuvat keskenään epätasa-arvoiseen asemaan. Väitän, että pääkaupunkiseudulla sijaitsevat ammattikorkeakoulut harjoittavat keskimääräistä ankarampaa arviointia opintojen osalta. Mikäli Vaasan yliopisto ei selvästi kiellä väittämäni, vaan pitää sitä spekulatiiona, jota ei voida helposti todentaa mahdollisesta todenperäisyydestä huolimatta, yliopisto samalla vahvistaa alkuperäisen mielipiteeni ilmaistessaan puoltavansa käytännössä monitahoisempaa arviointia kuin yksioikoisen arvosanakriteerin perusteella voisi olettaa – kyseisiä eroavaisuuksia voi siis olla. Tällä perusteella yliopisto edelleen toimii tietoisesti harkitsemattomasti asettaessaan tradenomit järjestykseen pelkkien arvosanojen perusteella ilman tarkempaa analyysiä.

Valintakriteerit sekä hakijan arviointi suhteessa opetuksellisiin tavoitteisiin

Vaasan yliopisto korostaa kotisivuillaan henkilöstöjohtamisen opintojen osalta ihmisiä yrityksille ratkaisevana menestystekijänä. Samalla mainitaan muun muassa ihmisten sitoutuminen ja motivaatio keskeisinä menestykseen vaikuttavina tekijöinä. Tätä taustaa vasten pidän oudoksuttavana, että henkilöstöjohtamista tällaisesta näkökulmasta opettava yliopisto käsittelee erillisvalintaan osallistuvia hakijoita eli tulevia opetettaviaan pelkkien numeroiden valossa jo mainitussa absoluuttisessa muodossa. Olisi suotavaa, että yliopisto toimisi käytännössä enemmän ilmaisemiensa arvojen ja tavoitteiden

mukaisesti, kun kyse on hakijan valitsemisesta suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa.

Lisäksi ainakin kevään 2010 erillisvalintaan osallistuvan hakijan tuli liittää hakemukseensa muun muassa vapaamuotoiset perustelut. Saamani tiedon mukaan kyseiselle hakemukselle tai sen sisällölle ei ole kuitenkaan käytännössä annettu mitään merkitystä valintoja tehtäessä, mitä myös voidaan osaltaan pitää jokseenkin erikoisena, vaikeasti perusteltavana ratkaisuna.²

Mainittakoon, että vastaavassa tilanteessa esimerkiksi Lappeenrannan teknillisen yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan tradenomien erillisvalinnassa – jonka piiriin henkilöstöjohtaminen ei edes kuulu – harkintaa käytetään selvästi monipuolisemmin. Vaasan yliopisto vertailee lukuja, Lappeenrannan teknillinen yliopisto sen sijaan tarkastelee hakijaa laaja-alaisemmin:

”Valinta tehdään hakemuksessa ja sen liitteissä esitettyjen tietojen, haastattelun, suoritettujen tutkintojen, mahdollisten muiden opintojen, opintomotivaation ja opiskeluedellytysten perusteella.”³

Lappeenrannan teknillisen yliopiston teknillisen tiedekunnan valintasihteeri kommentoi asiaa muun muassa seuraavasti:

”Hakijoiden haastattelut on koettu erityisen tärkeiksi opiskelumotivaation ja opiskeluedellytysten selvittämisen vuoksi.”⁴

Lappeenrannan teknillisen yliopiston valintaprosessia on pidettävä selvästi kehittyneempänä. Ei ole olemassa vakuuttavia perusteita sille, että Vaasan yliopiston nykyinen käytäntö olisi millään tasolla tradenomien erillisvalinnan osalta paremmin toteutettu. Tämän johdosta toivon, että Vaasan yliopisto haluaa vastata muiden yliopistojen asettamiin nykyaikaisiin standardeihin ja kehittää toimintaansa yksiselitteisesti paremmaksi.

Valmistuvat opiskelijat

Ymmärtääkseni yliopistoille myönnetään taloudellista tukea valmistuvien opiskelijoiden mukaan. Vaasan yliopisto myös ilmaisee kotisivuillaan konkreettisesti tavoitteensa valmistuvien opiskelijoiden määrystä vuosittain (214 maisteria). Mikäli Vaasan yliopisto pitää aikataulussa valmistumista tärkeänä seikkana, hämmästelen, miksi erillisvalinnassa ei huomioida ollenkaan hakijan aikaisempia näyttöjä opintojen etenemisestä aikataulussa tai ylipäänsä hakijan ilmeistä kykyä, motivaatiota ja aikomusta suorittaa tutkinto tavoiteaikataulussa.

² Puhelinkeskustelu opintopäällikkö Miia-Leena Mikkilän kanssa kesäkuussa 2010

³ Lappeenrannan teknillisen yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan erillisvalintaopas 2010 s. 12

⁴ Sähköpostikeskustelu Lappeenrannan teknillisen yliopiston teknillisen tiedekunnan valintasihteerin kanssa syyskuussa 2010

Yliopistojen välinen niin sanottu herrasmiehsopimus koskien opiskelijoiden siirtymistä

Erillisvalinnan valintaperusteita käsittelevien argumenttien ohella esitän mielipiteeni koskien opiskelijoiden siirtymistä yliopistosta toiseen.

Yliopistot ovat sopineet keskenään, että kandidaatin tutkintoa suorittavat opiskelijat eivät voi siirtyä yliopistosta toiseen – siirtyminen on mahdollista erityisen erillisvalinnan kautta ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamista varten jossakin toisessa yliopistossa.

Toisin sanoen yliopistot eivät siis siirrä tai vaihda keskenään opiskelijoita, mutta toisaalta kullakin yliopistolla on vapaus valita omat opiskelijansa osaksi maisteriohjelmia määrittämillään perusteilla. Herrasmiehsopimus ei siis koske opiskelijavalintaa maisteritutkinnon osalta.

Tästä syystä pidän oudoksuttavana, että yliopisto ei käytä oikeuttaan siirtää maisteriohjelmaan henkilöä, joka on suorittanut soveltuvan, alempaan korkeakoulututkintoon rinnastettavan tutkinnon sekä osoittanut pääsykokeessa valmiutensa yliopisto-opintoja kohtaan, mikä Vaasan yliopiston sääntöjen mukaan tekee henkilön (tradenomin) yksiselitteisesti kelpoiseksi maisteriohjelmia varten. Tämän sijaan yliopisto pakottaa hakijan osallistumaan yksioikoisesti toteutettuun erillisvalintaan, vaikka hakija täyttää yliopiston opiskelijalleen asettamat kriteerit.

Lopuksi

Edellä olevien merkittävien näkökulmien jälkeen haluan esittää Vaasan yliopiston vuoden 2011 erillisvalinnan valintakriteerejä määrittelevälle tiedekuntaneuvostolle seuraavan yksinkertaisen kysymyksen:

Jos teille hakee opiskelemaan erillisvalinnassa esimerkiksi henkilö, joka

- on suorittanut tradenomitutkinnon pääkaupunkiseudulla sijaitsevassa eli keskimääräistä vaativammassa ammattikorkeakoulussa
- on suorittanut kyseisen tutkinnon tavoiteajassa hyvin arvosanoin
- on saanut tutkintoon kuuluvista työharjoitteluista erinomaiset työtodistukset

- on tullut välittömästi valmistumistaan seuraavana vuonna valituksi yhteisvalinnassa Tampereen yliopiston kauppatieteellisen tiedekuntaan, jonka pisteraja (pääaine) koekiintiössä oli kyseisenä vuonna valtakunnan kolmanneksi korkein heti laskentatoimen pääaineen ja Helsingin kauppakorkeakoulun jälkeen (sekä merkittävät viisi pistettä Vaasan yliopiston pisterajaa korkeampi)
- on suorittanut ensimmäisenä yliopistovuotenaan 65 opintopistettä sellaisia kursseja, joista olisi konkreettista hyötyä Vaasan yliopistossa
- on edennyt opinnoissaan jatkuvasti tavoiteaikataulun mukaisesti
- suorittaa kauppatieteellisiä opintoja Ranskassa vaihto-oppilaana kevätlukukaudella 2011
- on jo paneutunut myöhemmin tehtävään pro gradu -tutkielmaansa
- on osoittanut useiden eri tekijöiden muodossa motivaationsa olevan erittäin korkea
- sitoutuu aikaisempien näyttöjensä ja jo suoritettujen yliopisto-opintojensa perusteella valmistumaan Vaasan yliopistosta vähintään tavoiteaikataulussa
- sekä vastaa yksiselitteisesti kaikkiin Vaasan yliopiston opiskelijoilleen asettamiin vaatimuksiin

miksi Vaasan yliopisto luo tietoisesti itse itselleen sellaiset säännöt, että se joutuu luopumaan tällaisen hakijan valitsemisesta maisteriohjelman vailla minkäänlaista harkintaa?

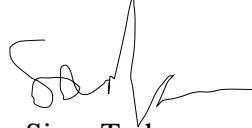
Tämänkaltaisen toiminnan voidaan perustellusti katsoa olevan erittäin epäloogista ja molempien osapuolien näkökulmasta – sekä yliopiston että sinne hakevan opiskelijan – pelkästään haitallista. Päätän siten viestini seuraavaan yksinkertaiseen ja konkreettiseen vertaukseen, jonka toivon osaltaan vaikuttavan jatkossa valintakriteerien kehittämiseen erillisvalinnan osalta:

Vaasan yliopisto hyväksyy nykyisten sääntöjensä mukaan maisteriohjelman esimerkiksi pienemmältä paikkakunnalta viidessä vuodessa valmistuneen tradenomin, jonka kaikki arvosanat opinnäytetyö mukaan lukien ovat ykkösiä, mikäli hän vain suorittaa hyväksytysti pääsykokeen tietynä vuonna. Sen sijaan Vaasan yliopisto ei nykyisten sääntöjensä mukaan hyväksy edellä olevan luettelon kaikki kriteerit täyttävää ja edelleen teknisesti jo nykyisten edellytysten mukaan Vaasan yliopistolle kelpaavaa henkilöä vain siitä syystä, että hän on suorittanut

pääsykokeen jonakin toisena vuonna – minkä järjettömyys itsessään on myös aikaisemmin todennettu.

Pidän valitettavana, että Vaasan yliopisto evää tietoisesti itseltään *mahdollisuuden* ottaa opiskelijakseen henkilö, joka vastaa kaikkiin tältä vaadittuihin ominaisuuksiin sekä sitoutuu valmistumaan kauppatieteiden maisteriksi tavoiteajassa – tai nopeammin. Ylemmän korkeakoulututkinnon osalta opiskelijoiden valitsemisessa tulisi ehdottomasti käyttää enemmän harkintaa, mihin kullakin yliopistolla on oikeus.

Kunnioittavasti

Simo Terho
kauppatieteiden ylioppilas, tradenomi
Helsinki